

MASAK LIETUVA

NR. 61



MŪSU KAINOS
atatinka mūsų

PAGAMINTU
BATU tikrai
vertei

Neleiskite savęs apgauti išviršine išvaizda.
Mūsų įmonė žinoma visame krašte, visados
pateikia vertingus gaminius.

Aukšta kokybė
Didelis patvarumas
Gera išvaizda

CALÇADO JONAS

JONAS VIGELIS

FAB. RUA S. CAETANO, 862 - 809 - TEL. 9-4682

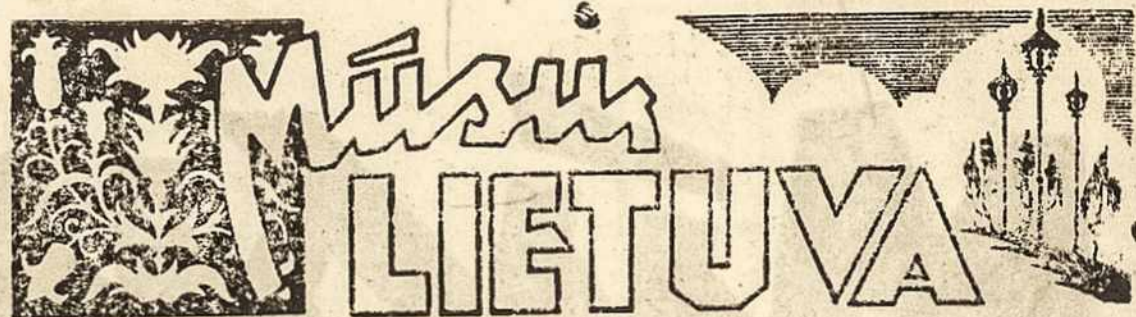
LOJA: AV. ZELINA, 73

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIEINAMOS KAINOS

ALM: BARÃO DO RIO BRANCO, 786 S. PAULO



DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRASTIS

Revista Litwana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:

AVENIDA ZELINA, 708 - VILA ZELINA
SÃO PAULO

KORESPONDENCIJAI:

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00

KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5

ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

D Ē M E S I O

Nekurie "M. L." skaitytojai ir bendradarbiai, siųsdami korespondenciją "M. L." Redakcijai ar Administracijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžute 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, kad ateityje prašome žymėti tik pašto dėžutės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. ribose paštas adresatams nepristatomas.



VIENINTELIAI ATSTOVAI
GARSIOJO VANDENS
LINDOYA

AL AUS VARYKLOS COLUMBIA S/A.

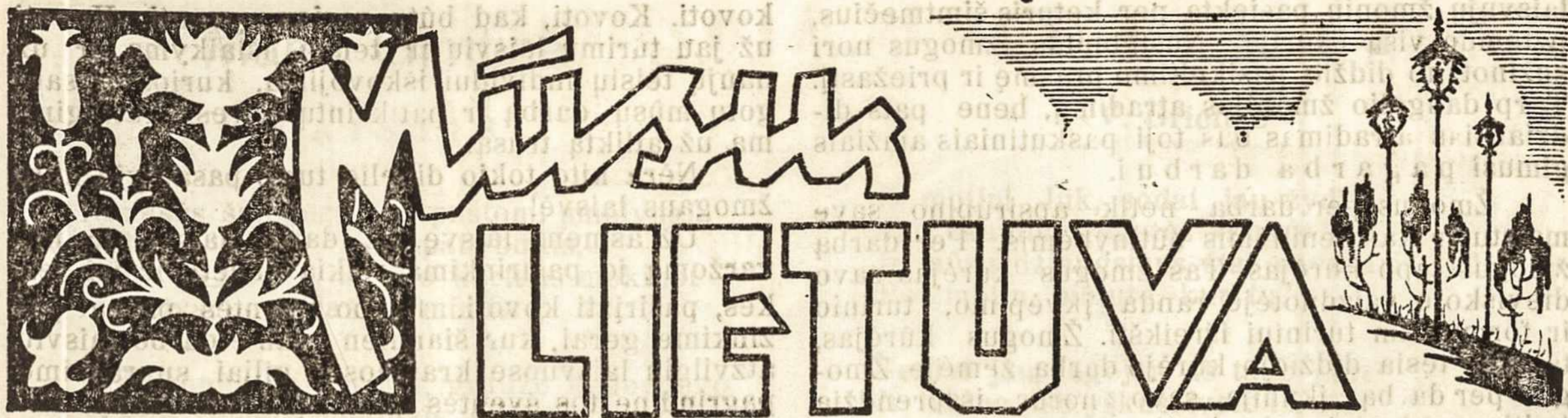
GAMINIŲ PLATINTOJAI

IRMĀOS CARRIERI LTD.

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmogaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.
Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967
SÃO PAULO



DVISA VAITINIS LIETUVISKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1950 (III m.)

São Paulo (Brasil) Balandžio 29 d. (Abril)

Nr. 9 (61)

DARBO ŠVENTĖ

Gegužės mėn. 1-ją dieną švenčiame kaipo **Darbo Šventę**. Nors šis gražus paprotys dar neseniai praplito, bet jis spėjo prigyti ir įsigalėti jau po visą žemės rutulį. Nors šios šventės ideja buvo ir yra blaškoma įvairių srovių ir kovų verpetų, kurie čia gaisru išsiveržia ir vėl laikų tekmeje išblėsta ir nugrimsta, bet pati darbo pagerbimo mintis yra giliai išsėkniūsi žmogaus esybėje. Jeigu tokis darbo garbinimas glūdi pačiame žmoguje, darbo šventės proga dera giliau panagrinėti tas priežastis, pagrindus ir tos šventės reikšmę.

Žinome, jog daug amžių į darbą buvo žiūrima kaip į prievartą. Ten kur gamta buvo duosni, žmogus vertėsi žemės vaisių surinkimu ir medžiokle, veddamas gyvenimą panašų į sportą. Net maisto paruošimas ir namų apyvoka buvo paliekama moterims, o vyrai jo vengdavo. Kas tik stipresnis buvo, darbo vengė, ir vertė darbą dirbti silpnesnius. Nuo istorinių amžių pradžios, per Babiloniją, Egiptą, Graikiją ir Romą, visokias valstybines santvarkas atlydejo vergija ir darbo prievarta. Net tais laikais dar neatrastoje Amerikoje, actekų ir inkų imperijose egzistavo vergija.

Suprantama, kad per tuos ilgus amžius niekas nesidžiaugė savo rankų darbu, darbo vengė ir keikė jį, kaip savo sunkų vergo likimą. Primityviose ir dar šiandien laukinėse gentyse darbas ir dabar yra laikomas žeminančiu ir neapkenčiamu. Darbas buvo ir bus tol neapkenčiamas, kol jis bus asmeniui primetamas stipresnio, ir kol to darbo rezultatais disponuos ne tas kuris dirba, o tas kuris jam dirbti įsako.

Tik šiaurinėje Europoje besikuriant naujai civilizacijai, Romos imperijos žlugimo laikais, kur nebuvo tų Europos pietuose ir Viduržemio kultūrų židiniuose išsėkniūsių tūkstančiais metų vergijos ir despotizmo tradicijų, pradėjo keltis asmens laisvės daigai. Pagarba žmogaus asmeniui, ir laisvė, neleidžianti žmogaus laikyti nuosavybe, lyg kokį gyvulį, davė pradžią nau-

jam gyvenimui. Tame naujame, laisvame gyvenime, darbo rankos priklausė jau pačiam žmogui, o ką jis tomis rankomis pasidarė — buvo jo.

Gentys ir tautos ten pradėjo tvarkyti savo gyvenimą taip, kaip tai daroma geroje šeimoje, remiantis susiklausymu ir gera valia. Genčių, giminių vadais tapdavo seniūnai, garbingiausieji iš garbingų šeimų galvų. Visuomenė pradėjo organizuotis patriachališkai — demokratiniais pagrindais, vieton archainės tvarkos despotizmo. Šeima buvo palikta neliečiama ir gerbiama lastelė, iš kurios darėsi visuomenė. Būdama neliečiama šeima, ji turėjo savo žinioje savo darbo rankas ir elgėsi kaip tūkama su savo darbo vaisiais. Besivystant žemdirbystei, juo labiau darėsi aišku, kad juo šeima pajėgė pridėti daugiau darbo, juo didesnė nauda iš to pasidarydavo, kito jos gerbūvis ir augo turtingumas. Taip tvarkantis pats gyvenimas pradėjo rodyti, kad darbas yra palaima. Bet darbo vaisiai tampa palaima tik tada, kada dirbantysis yra laisvas žmogus, o ne kieno nors nuosavybė, vergas, arba kai žmogui atimamos asmens laisvės.

Kada tapo atrastos naujos žemės, Amerika, ir ten prasidėjo kurtis tos šiaurinės Europos laisvosios civilizacijos tęsinys, laisvosios idejos, paskleistos laisvuose ir tada dar tuščiuose plotuose, davė dar niekur iki tol nebuvusias naujas, laisvo gyvenimo galimybes. Tų didžiųjų galimybių pagrindu buvo padėta nuosavybės teisė į darbą, ir visiška laisvė bet kokį darbą laisvai pasirinkti. Laisvo žmogaus darbo vaisiai tapo jo, ir buvo apsaugoti nuosavybės teise.

Gerai pasidairę po žemės rutulį mes dar šiandien galime surasti visokiausių visuomenės susitvarkymo formų, kurios liečia ir darbą. Galime dar šiandien surasti vietelių, kur gyvenama taip, kaip ir prieš keturis tūkstančius metų, prieš porą tūkstančių, prieš tūkstantį ir pan. Žeme yra lyg koks tautų ir laikmečių muziejus. Tik šiandien žmonės daugiau juda, keliauja, mato ir pasakoja. Pamatę palygina ir įvertina. Tas, kas

laisvųjų žmonių pasiekta per keturis šimtmečius, užtemdo visą istoriją. Nustebintas žmogus nori sužinoti to didžio pasikeitimo prasmę ir priežastį. Tarp daugelio žmonijos atradimų, bene pats didžiausias atradimas bus toji paskutiniąs amžiais gimusi pagarba darbui.

Žmogus per darbą netik apsirūpino save maistu ir kasdienėmis būtinybėmis. Per darbą žmogus tapo kūrėjas. Tas žmogus kūrėjas savo dieviškoje vaizduotėje randa įkvėpimo, turinio ir formų tam turiniui išreikšti. Žmogus kūrėjas, turtum, tęsia didžiojo kūrėjo darbą žemėje. Žmogus per darbą įkūnija savo norus, išsprendžia buities uždavinius, ir randa gyvenimo džiaugsmą. Per darbą pasiekiami užsibrėžtieji tikslai, įvykdomi reikalai ir įveikiami rūpesčiai.

Tas darbo galybės nujautimas dunkso kiekvieno žmogaus širdyje, ir todėl visi mes taip noriai pritardami, priimame Darbo šventę, kaip proga išreikšti pagarbą darbui, kaip žmogaus savo darbo galia pasitikėjimo simbolį.

Tiesa, šiame didžiųjų idejinių klastų šimtmečiuje, šie įgimti žmogaus jausmai, jo pagarbą darbui, jo darbo šventę, buvo ne vieną kartą paglemžiami piktiems tikslams. Apgalvota ir suplanuota propaganda bandė 1-ją gegužės paversti vienos kurios politinės doktrinos, partijos arba valdžios uzurpatorių pasigarginimo diena. Tas atsitiko Italijoje, Vokietijoje, Rusijoje. Komunistinis internacionalas šią kilnios reikšmės darbo šventę stengiasi sukruvinti, ir ją kruviną primesti viso pasaulio darbininkams, kaip keršto ir neapykantos dieną prieš visus tuos, kurie nesiduoda raudonųjų melu savo akių apmuilinti. Vietoje pakelti žvilgsnį į gražesnę ateitį, kurią žada ir duoda žmogui jo šviesus protas ir protingas darbas, Kremliaus virvės muilintojai siūdo vienus prieš kitus, kelia visuotinę neapykantą, ir raudonu skarmalu šaukia darbo liaudį pralieti savo kraują, lyg tas jautis cirko smėlyje, kad neskaitlinga komunistų raja galėtų visais joti ir važiuoti.

Visame pasaulyje švenčiama 1-ji gegužės. Bet kur ir kaip? —

Italijoje prie fašistų, visi dirbantieji tą dieną būdavo suvaromi į aikštes, marširuoti, mitingu klausyti ir pagarbinti Mussolinį. Vokietijoje, marširuoti, klausyti mitingų ir pagarbinti Hitlerį. Rusijoje, marširuoti, rėkti "ura" ir pagarbinti Staliną. Reiškia, visur diktatūrose žmogus eina, stovi, prakaitą lieja pagarbinti savo desnotą, kuris jį už masę, o ne už žmogų laiko. Ar ne taip buvo pačioje tamsiausioje senovėje, persų, turku, romėnų vergijos laikais?...

Ar gali laisvas žmogus norėti tokio Darbo Šventės parado, po kurio jis grįžtų namo purvinas, dulkėtas, suprakaitavęs ir išvargęs išgirsti skambaus radio pranešimo, kad dabar jis jau yra išlaisvintas. Išlaisvintas nuo visokios nuosavybės, netekęs savo pastogės netekęs savo santaupų, netekęs laisvės palikti savo darbovietę nei kitą pasirinkti, plikas kaip tilvikas suvalstybintas darbo kareivis.

Laisvajame pasaulyje gyvenantis žmogus taip pat šves Darbo Šventę. Jis nedirbs tą dieną fabrikuose nei kontorose. Jis pasinaudos ta laisve, bet niekas jam nelieps eiti tą dieną kam nors nusilenkti, ką nors pagarbinti. Laisvųjų kraštų žmogus bus pagerbęs save ir savo darbą, kurį jis iki šiol atliko ir kurį dar atliks.

O nuo šios iki kitos šventės teks gyventi ir

kovoti. Kovoti, kad būtų geriau gyventi. Kovoti už jau turimų laisvių ir teisių išlaikymą ir už naujų teisių individui iškovojimą, kurios apsaugotų mūsų darbą ir patikrintų geresnį atlyginimą už atliktą trūsą.

Nėra kito tokio didelio turto pasaulyje kaip žmogaus laisvė!

Už asmens laisvę, už darbo laisvę ir nevaržomą jo pasirinkimą reikia budėti, ir jei reikės, pasirūžti kovoti. Darbo Šventės proga pažinkime gerai, kur šiandien esame darbo laisvių atžvilgiu laisvuose kraštuose, giliai supraskime pagrindinę tos šventės prasmę ir reikšmę. Pažangusis ir šviesus pasaulis pigiai neatiduos to, ką per daugelį šimtmečių teisingumo, sveiko nujautimo vedinas pasiekė ir iškovojė. Už melą ir apgaulingus pažadus niekas neis į priverčiamo darbo stovyklą palikti vilkams savo kaulų. Daug buvo vergijų — ir visos sugriuvo... O šią raudonąją, matyti, teks griauti bendromis jėgomis, kad tokia gėda ir nelaimė žmonijoje daugiau nebeprisikartotų. Po to, pasaulis linksmas, taikoje ir iškilmingai šves 1-ją gegužės!

DARBO ★ ★



Mano Gimtinė

MOTINAI

J. A I S T I S

V. Griciūtė

Nenašūs šaltžemiai ir pustomi smėlynai,
Molienos kietos, kaip pati butis,
Mene pagimdėt, ilgesio kartaus mokinot
Ir sielvartu nudažėtė mintis.

Panemunės paversmių, graužo nederlingo
Skurdi žemelė, mėlinais šilais,
Aukštai iškėlusi žydrius skliautus didingus,
Į mano širdį andai prabilai.

Lyg nutyla, pilka mano gimta pastogė,
Sožiūrusi ketvirtainiais langais
Į dangų, žemę ir pakeleivingą žmogų,
Sulinkusį po metais ir vargais...

Iš savo prieblandų žiūrėdama į šviesą,
Iš aukščio į akyračius plačius,
Išvydo ji žygiuojančią nemarią tiesą
Prieš neteisybės smūgius ir kirčius.

O nenaši žemelė ir skurdi pastogė
Iki langų sulindus į žemes,
Tu pažinai pačios smurtų viršūnės blogį
Ir sunkaus sielvarto pačias gelmes!

Nenašūs šaltžemiai ir pustomi smėlynai,
Molienos kietos, kaip pati butis,
Mane pagimdėt, ilgesio kartaus mokinot
Ir sielvartu nudažėtė mintis...

★

PO AUDROS

V. A l i š a s

Vėl išsiskleidžia gelsvas saulės žiedas,
Vėl švinta marios putų šviesume.
Palmė viršūne juokiasi ramia,
Piaukia į toli debėys ir lietūs.

Šypsosi uolos nuo verksmų išbalę,
Šypsosi pilka šypsena akmens.
Ilgai ji liūdną širdį man graudens,
O tolimoji kudikystės sala!

Nersis gyvatė vakarykščią oda,
Paukštis kraus lizdą ant kitos šakos --
Tu gi vis gražesnė atrodai.

Siela tavęs atsiminimuos ieškos,
Ilgesio inkarą skaistų įmetus
Nebesugrįžtančio laiko verpetuos.



O motin! Juk, sodai jau žydi;
Jau skamba gegutės «kukū»...
Ir mūsų džiaugsmus štai pavasaris lydi,
Bet motin, motute, kur tu?

Seniai jau regėjau aš tavo akis
Ir liūdną išblyškusi veida...
Ir kas, na ir kas gi dabar pasakys,
Kodėl mane greitai apleidai...

Tos gerosios akys! Įdubę veidai!
Senai jau šaltojoj žemelėj...
O motin, motute, argi nematai,
Lejuojančios savo dukrelės?...

Prie verkiančio beržo... Ten kryžius pakry
pęs

Pakrypęs ir toks samanotas...
Ir kapas toksai tuščias, sunykęs,
Paukštelių dainoms apdainuotas...

O motin, juk sodai jau žydi,
Jau skamba gegutės «kukū»...
Ir mūsų džiaugsmus štai pavasaris lydi
Bet motin, motute, kur tu?...

PO KRYŽIUM

Petras Vaičiūnas

Pakeleivis ilgo kelio
kniūpščias puolė prie Smutkelio.

-- Dieve, Dieve, Dievulėliau,
kam prieš aušrą linksmas kėliau.

Kam su ašarom meldžiausi,
jei skausmai man širdį rausia.

Jei per visą dienuželę
vien vargai po kojom žėlė?

Balsas Dievo Atpirkėjo
jo širdy jam prakalbėjo:

-- Žemės vaike, stiprink dvasią!
ir mane juk skausmai tąsė...

Kai vilkau aš kryžių savo,
pragaras kančiom alsavo...

Bet širdy nešiau aš dangų,
tavo širdžiai tokį brangų.

Ir keleivis suvaitojęs
pabučiavo Dievui kojas.

O paskui jis atsiduso
Ir prabilo: -- Tėve mūsų!...

☆

Žmogus, kuris Amžinai Keliavo



Savo jaunystėje, aš pažinau žmogų, kuris amžinai keliavo. Niekas jo tikros pavardės nežinojo. Jis ir pats save vadino keliaujančiu agronomu.

Kiekvieną pavasarį jis atvykdavo mano tėvų sodybon. Jau mano vaikystės metuose, agronomas buvo senas ir pražilęs. Kakta buvo pilna raukšlių, nosis pakumpusi, akys — mėlynos ir giliai įdubusios. Barzda ilga, balta, iki pat juostos. Vilkėjo juodą, apiplyšusį apsiaustą. Galvą pridengdavo ruda skrybėle. Ant keliaujančio agronomo pečių visada kabodavo didelė kuprinė. Eidavo sunkiu, tvirtu žingsniu, pasiremdamas stora gumbuota lazda.

Kaimo šunes labiausiai nemėgdavo keliaujančio agronomo. Jį pasitikdavo dar už kilometro ir skalydami lydėdavo per visą kaimą. Vykdavo tarp jų kietos ir sunkios grumtynės. Jei kuris griebdavo jam už kojos, gaudavo lazda. Taikli jo ranka retai suklysdavo.

— Serep — šūktelėdavo, kirsdamas į vilnas — mano blauzdos ne jūsų dantims.

Įėjęs į kambarį, jis nusilenkdavo į visus kampus. Tai darydavo ir tada, jei kambaryje nerasdavo nei vieno žmogaus. Kartą, mano tėvas, radęs jį vieną besilankstantį, paklausė:

— Serep, jūsų mylista, aš garbinu jūsų namų Dievą. Jis visada čia mane gerai priima ir pavaišina. Aš, jūsų mylista, gerbiu ir myliu žmogų ir tada, kai nematau jo akyse.

Pastatęs į kampa lazda, nuleidęs kuprinę žemėn, sulenkėdavo kelius kedėje. Tada iš kišenės išimdavo tabako, įtraukdavo į nosį ir smarčiai nusičiaudėdavo.

— Serep.. Už sveikata gyvųjų ir mirusiųjų. Nusišluostęs ašaras ir giliai atsikvėpęs dar pastebėdavo.

— Tikėkite, jūsų mylista, geriausi vaistai

pasaulyje. Jie išvaro iš galvos ir kūno visas ligas... Aš jau penkiasdešimt metų, kai nesu nei dienos gulėjęs lovoje.

Kuprinėje agronomas laikė visą savo turtą. Drėgnose pelkių samanose, pundeliuose buvo sudėti kriaušių obelų, ūgiai — skiepai. Didelėje skardinėje, vaškinis riebus tepalas ir sunkios geležinės medeliams karpyti žirklys. Tai buvo ir viskas. Kuprinėje nebuvo atsargai net persivilkti baltinių. Kai jie pajuosdavo, susinešiodavo, jis eidamas pro upę, ar ežerą pamerkdavo į vandenį. Išmilties muilo gabalėliu, išskalavęs tyrame vandenyje jis juos pamedavo kur nors ant krūmo. Kol jie išdžiūdavo, agronomas pasinaudavo saulės atokaitoje.

Užvalgęs, atsilsėjęs, agronomas kasmet klausdavo mano tėvo:

— Klausyk, jūsų mylista, kaip aš ir aš mane sodintos, skiepytos obelaitės. Bus puikūs obuoliai. Serep, aš skiepus ėmiau iš gaties grafo Ploterio dvaro sodo. Na, gal eisime... Aš paskirsiu jūsų sodui savo auksinio amžiaus porą savaičių.

Išgalandęs žirkles, pirmiausiai apkarpydavo dekoratyvinius medelius, krūmus. Rūpestingai išgenėdavo vaismedžių išdžiūvusias šakas. Dirbdamas, dažnai kalbėdavo pats vienas. Kalbėdavo jis sodo medžiams, paukščiams:

— Išdžiūvai... Tu daugiau nebereikalingas. Žinai pats Dievas gyvendamas žemėje pasakė: «Medis, kuris neveda vaisiaus išraunamas ir metamas į ugnį»

Mes, vaikai, jį dirbantį sode apstodavom ratu. Jis, kartais, valandėlę žiūrėdavo į mus ir glostydavo savo žilą barzdą. Nemėgdavo tinginių ir mums greit surasdavo darbo

— Serep, žiopsot, tinginiai. Kraukite šakas į krūveles. Ne, geriausiai neškite tiesiai į skiedryną. Jos puikiai išdžiūvusios, krosnyje degs kaip parakas.

Poilsio valandėlėmis, jis mums pasakodavo savo kelionės išpūdžius. Pasakodavo apie didelius ponus, kurie į bažnyčią ketverta arklių važiuoja. Yra jų puikūs dvarai ir galingos pilys. Ten saulėje blizga tvenkiniai ir juose plauko gulbės. Daugiausiai keliaujantis agronomas mums pasakodavo apie sidabrinį, skambantį miestą — Vilnių.

— Taip, šerep, yra miestas. Didelis, amžinas miestas. Saulė pateka ir nusileidžia bekeliaujant gatvėmis. Alyvoms žydint, aš keliavau ten. Bažnyčių varpai sveikino mane. Nuostabi jų muzika. Tada skamba kalvos, slėniai, mūrai. Skamba visas miestas, lyg iš vario, sidabro nu-lietas.

Pasakodamas apie sidabrinį miestą, agrono-

mas užsidegdavo. Piktai išbardavo mus už kiekvieną žodį. Pykdavo ir ant paukščių, jei jie dainuodavo sodo šakose.

— Serep, ar tu nenutiksi! Ar nematai, negirdi, kad kalba žmogus — karalius. Čiauškia ant šakos, kaip koks vėjavaikis. Žiūrėk, gal tavo vaikai alkani? Gabenk, rink jiems vabalėlius, melksis, dainuok tik anksti rytą ir vėlai vakare.

Užmušęs ant kaktos uodą, išvadinęs jį kraugeriu, agronomas kiek apsiraminęs vėl tęsdavo savo pasakojimą.

— Paskui aš kopdavau į aukščiausią kalną. Tai ne kalnas, o pilis. Seniau čia mūsų kunigaikščiai ir karaliai gyveno, dabar tik griuvėsiai ir griuvėsiai...

Nuleidęs galvą, prislopintu balsu, jis pasakodavo apie katedrą, koplyčias, paslaptinius rūsius ir karalių palaikus. Nepamiršdavo mums priminti ir Aušros Vartų.

Aušros Vartuose aš sulenkiu savo kelius: Kartais klūpau ištisas valandas. Dangiškos karalienės akys tokios malonios ir geros... Į jas žiūrint, sugrižta į širdį ramybė ir džiaugsmas.

Pasaulinio karo metu vokiečiai neleido keliauti be leidimo. Agronomas keliavo iš valsčiaus į valsčių be paso ir leidimo. Kartą jį sulaukė žandaras ir piktai pareikalavo paso. Ilgai pasirausęs kuprinėje, išsiėmė pundelį skiepių ir pakišo žandarui.

— Serep, štai mano pasas. Ar tu, atėjūne, nežinai, kad aš keliaujantis agronomas, kad čia nuo amžių mūsų žemė.

Žandaro būta iš Mažosios Lietuvos. Jis prisiminė keliaujantį agronomą, nusišypsojo ir atidaręs savo piniginę, padavė dvi sidabrines markeš. Agronomas delsė, dvejojo ir priimdamas pasakė:

— Man pinigų nereikia. Aš tik jas pasaugosiu, mielas atėjūne. Serep, aš gerai žinau, kad



tave užmuš maskoliai. Tuomet atiduosiu varpininkui, kad jis tavo vėlę palydėtų su varpų muzika tiesiai į dangų.

Agronomui kelio nepastodavo ir plėšikai. Jis eidavo tiesiai, kur vedė akys, kur troško širdis. Tos jo amžinos kelionės, pasakos sužavėjo ir mano — vaiko širdį. Būdamas devynerių metų, aš nutariau su juo pabėgti iš namų. Kai jis rengėsi apleistį mūsų namus, aš pirmas pasiėmęs Kudlių, išbėgau tekinas iš namų. Pasislėpiau parugėje ir laukiau. Greitai pasirodė ruda keliaujančio agronomo skrybėlė. Pastojau

jam kelią ir, norėdamas geriau paveikti širdį, kalbėjau jo paties vartojamais priežodžiais:

— Klausyk, mylista, paimk ir mus kartu. Serep, mes būsime jūsų geri draugai. Aš nešiu jūsų kuprinę, Kudlius apgins mus nuo šunų.

Keliaujantis agronomas sustojo. Jis buvo daugiau nei nustebintas. Tylėjo, glostė barzdą, žodžio nerasdamas. Tada aš kalbėjau jam su dar didesniu užsidegimu.

— Serep, aš noriu pamatyti sidabrinį, skambantį miestą. Paimk, juk pasaulis platus, žmonių širdys geros. Argi jie duonos mums pavydės? Paimk... Aš užtikrinu savo — vyro galva, kad mes būsime geri draugai ir palydovai.

Tada jis priėjo ir paglostė man plaukus. Širdis ėmė drebėti iš džiaugsmo. Kudlius linksmi žiūrėjo man ir agronomui į akis ir vizgino uodegą. Tikėjau, kad viskas gerai pavyko. Deja, nors jo akys buvo pilnos ašarų, jis tarė kietai:

— Aš seniai galvojau apie sūnų... Tačiau dangus kitaip lėmė. Ar galiu apvogti savo geradarius. Grįžk į namus. Tikėk, dar ateis diena, kada pamatysi sidabrinį miestą.

Mano širdyje kilo pyktis. Grįžau nuleidęs galvą galvojau apie kerštą, bet įvyko kitaip. Praėjo metai. Vėl pražydo vyšnios ir obelys. Saulė vis aukščiau pakildavo pietuose. Užmiršau kerštą ir laukiau agronomo mūsų sodyboje. Tačiau prabėgo auksinė vasara, pagelto medžiai, prinoko sode vaisiai. Agronomo vis nesimatė. Tik kartą tėvas atsivežė laikraštį. Provincijų skyriuje radome žinią, kad keliaujantis agronomas mirė. Ten buvo trumpai aprašytas jo nuotikingas gyvenimas ir paskutinis jo testamentas. Tarp kitko, testamente, keliaujantis agronomas rašė.

— Geradary, kuris priglaudei paskutinę valandą, atskleidžiu tau jaunų dienų paslaptis. Būdamas tik dvidešimt metų amžiaus paveldėjau iš tėvo septyniolika dvarų. Mano nelaimė aš išimylėjau į vieną jauną grafaite. Ji manęs nemylėjo, ir atsiskakė už manęs tekėti. Susigraužęs važinėjau po Europos sostines ir uliojau. Monte Carle aš pralošiau tūkstančius raudonųjų. Per tris metus viskas buvo pralošta ir prauliota. Iš gėdos ir susigraužimo bandžiau nusižudyti. Bet šūvis nebuvo taiklus ir draugai išgelbėjo. Pagulėjęs ligoninėje, išėjau pasikeitęs žmogus. Tada pasivadinau keliaujančiu agronomu ir bėgiau si kaip amžinas piligrimas. Saulė, žaljuojanti žemė, vėl atgaivino mano jėgas.

Mano geradary, pasirūpink iškilmingomis laidotuvėmis. Septyniose bažnyčiose užpirk varpus ir po trejas mišias. Parūpink gražų karštą. Neužmiršk pasamdyti orkestrą, kuris mane su gedulingu maršu palydėtų į kapus. Vežkite karštą ketverta juodų arklių. Aš noriu, kad būčiau palaidotas taip, kaip ir mano tėvas. Visus gerai pavalgydiok ir neužmiršk pavargėlių. Išmokėk šimtą auksinių rublių, mano «sūnui» Algiui. Jis (Nukelta į 13 pusl.)

Dievo Duoti Žmonės

Pažįsi juos nelaimėje — ir draugus ir priešus. Kai Liejuva pateko į nelaimę, jai atstovavusių vyrų dalis buvo deportuoti, nužudyti, kiti patys pasitraukė, palikdami Lietuvos vėliavą Dievo valiai. Bet tas mielas Dievulis davė naujų žmonių, kurie Lietuvos vėliavą pakėlė, rodydami pasauliui Lietuvą gyvą ir kovojančią.

Norim šioj vietoj suminėti tuos, kurie tai daro Europos centre, legendarinio Viliaus Telio tėvynėje, kurios vyriausybė, pabūgusi sovietų, paskubėjo Lietuvos pasiuntinybę suspenduoti. Ilgainiui tas pats likimas ištiko ir Lietuvos konsulatą, paimant apsaugai, iki Lietuvos klausimas neišaiškintas, net archyvas. Liko pasiuntinys vienas ir nors simboliškai ėjo pareigas. Bet jis mirė. Liko pasiuntinys antras ir faktiškai turėjo priėjimų, bet jis iškeliavo. Liko pasiuntinybės sekretorius, bet jis nuėjo sau duonos uždariauti. Liko vicekonsulas Garbačiauskas. Jis vienas dabar, virtęs BALFO įgaliotiniu, eina pareigas, gina lietuvių reikalus Šveicarijoj bei IRO centre ir ieško Lietuvai draugų. Tarp surastųjų vienas vertas ypatingo dėmesio.

Edzar Schaper jis vadinasi. Iš Estijos kilęs, švedų turėjo būti išduotas sovietams, laiku atsiradęs Šveicarijoje ir čia pasireiškęs kaip rašytojas. Jo vokiečių kalba rašyti romanai susilaukė labai palankaus šveicarų vertinimo. Mums jis įdomus ne kaip rašytojas. Jis paskaitininkas kalbėtojas. Vokiškai kalbančioj Šveicarijoj jau keliam mėnesiam iš anksto turi užsakytas paskaitas. Liberalai ir katalikai jo paskaitas rengia ir lanko. Kitos grupės laikos atokiai. Tie, kurie lenkiasi sovietams iš pagarbos ar iš baimės, jo paskaitom žavėtis negali. Jis visur kalba ta pačia tema: apie Baltijos valstybių sunaikinimą. Kalba tai, kas mums visiems skaudžia žinoma. Bet jo žodis, gabaus rašytojo, puikaus kalbėtojo, veikia pagaunančiai. Antai, šveicarų «Morgen» po jo paskaitos rašo:

«Esama visokių būdų pakalbėti apie Rusijos grėsmę Vakarams: sensancingas reportažas, naslaptingas bauginimas arba politinis, lėkštas kiršinimas. Kai to imasi toks dvasios įkvėptas rašytojas kaip Edzar Schaper, tai tam, ką jis taria, jis suteikia ypatingą spalvą. Su įtemptu dėmesiu sekė klausytojai kalbėtojo žodžius. Girdėjo iš vienos pusės rūsčius faktus, ir iš antros su užburiančia kūrybinio žodžio įtaiga klausytojai buvo vedami į gyvą, begalinio kentėjimo ir demoniškosios jėgos, neįsivaizduojamų prarajų pajautimą».

«Mūsų laikai yra būdingi sistemingu išdavimu, kuris yra virtęs dabartinės masės maru ir kovos priemone. Tik šito dvasinio sugedimo pažinimas ir amžinųjų tiesų, dvasinės tikrovės tvirtas laikymasis, žmonijos ir žmogaus gyvenime gali dar išgelbėti vakarus, kurie stovi prieš nežmonišką valstybinį slibiną, kiekiais juos toli persveriantį».

«Schaper parodė šitą tragingą padėtį pavyzdžiu Baltijos valstybių, kurios buvo paaukotos Rytų milžinui, kurios betgi išplėtojo nuostabią vidaus atsparumo jėgą — veltui, atrodo, mūsų laikam, bet, gal būt, neveltui ateičiai...»

Į pabaigą kalbėtojas perskaitė pro tūkstančius pavojų perneštą ir į Romą šv. Tėvui atgabentą Baltijos (Lietuvos — ELI) katalikų raštą. Tai ištisas giliausio skausmo šauksmas, sukrečiantis skundas ir sykiu didvyriška giesmė karžygiškos tautos, kuri atiduota visiškai išnaikinti, jeigu jai neateis pagalba».

«Neatsikvėpdami išklause dalyviai paskutinį šauksmą žmogaus, kuris šitą likimą prieš keiseris metus drauge su visais pergyveno, šauksmą išlaikyti dvasią budrią ir vidaus jėgas stiprias žmogui ginti».

Poetiškai įkvėptas žodis apie padėtį, drąsus atviras ir brutalus kaltinimas Vakarams, išdavusiems ir nuolat išduodantiems Baltijos tautas naikinti, kaip teko girdėti iš klausytojų, daro sukrečiantį įspūdį, kurį iki didžiausios įtampos pakelia ano Lietuvos tikinčiųjų laiško skaitymas. Įspūdis, kad ne tik Vakarų vyriausybė, bet ir pats ramybės trokštantis eilinis vakarietis yra kaltas ir sutepęs savo sąžinę brolių krauju. Tai balsas į šveicarų sąžinę. Ir tos sąžinės sukrečiamos: vienos gilaus pritarimo kalbėtojai, kitos noro jį nutildyti, kad sočios ramybės nedrumstų. Buvo atsitikimų, kad per policiją stengtasi paveikti kalbėtoją sušvelninti savo kaltinimus ir neliesti Sovietų Sąjungos. Bet atsirado vėl žmonių, pasirengusių jį gelbėti, jei kas mėgintų jam burną užčiaupti.

Šveicarija nebe ta, kurią vaizdavomės kaip laisvės ir teisingumo šalį. Greta Viliaus Telio Schileris atvaizdavo ir despotą Gesslerį ir prieš jo kepurę žemai nusilenkiančių praeivių eiles. Telis buvo vienas, tik vienas, kuris drįso pasielgti, kaip sąžinė liepė. Kepurės garbintojų daug. Jiem tai diktavo baimė, patogumas ir biznis. Tų, kurie šiandien lenkiasi prieš kepurę desposto, tegul ir kitu vardu, Šveicarijoj taip pat daug. Norint jų sąžines pajudinti reikalingas toks kietas revoliucingas kaltintojo ir pranašo žodis kaip Schaperio.

Visai kitu keliu — tylaus darbo, nematomas viešumoj — toj pačioj Šveicarijoj žygiuoja Lietuvos naudai senas mūsų pažįstamas prof. dr. Juozas Eretas. Bolševikų okupacija Lietuvoje padarė jį elgetą, bet nespėjo nei jo nuo šeimos atskirti, nei laisvės atimti. Jam pavyko pasiekti savo senoji tėvynė Šveicarija. Daug vargo teko paragauti, kad išlaikytų šeimą, į žmones išleistų vaikus. Galima nutylėti, kad toji šeima puikus lietuvių dvasios ir kalbos židinyse, kad viena iš dukrų kreipia į save palankų dėmesį Zūricho dramos scenoje. Galima nutylėti, kad pats profesorius veikliai dalyvauja lietuvių gyvenime. Bet iškeičtas retai kieno pastebėtas jo pastovus įnašas lietuvių tautai ir kultūrai garsinti per šveicarų enciklopediją. Jis buvo visa Pabaltijį liečiančių dalykų redaktorius. Jis parūpino plačias ir teisingas informacijas apie Baltijos kraštus apskritai ir ypač gausios lituanistikos. Kaip jokiaj kitoj enciklopedijoje Lietuva ir lietuviai čia pavyzdžingai atvaizduota. Ir šis Lietuvos vaizdas bylos ne dienas, bet dešimtmečius.

ELI

POVILAS VONŽODAS

(1) **B**uvo 194... m. birželis. Rudnikų giri-
rios, abipus Merkio, tartum, ža-
lios šventovės, stovėjo užsimasčiusios,
remdamos dangų. Pušų viršūnės maudėsi saulėje.

Ten kur pušys buvo retesnės, prasiskverbę
saulės spinduliai apšviesdavo raudonai pražydu-
sius barkūnus. Ir kur barkūnų buvo tankiau, jie
atrodė, tartum, krauju užpilti.

Tarp medžių kaspiniu raitėsi
kietai numintas takas. Juo ėjo
vienišas žmogus.

Jis žingsniavo pavargęs, iš
lėto kilnodamas kojas. Už pečių,
ant lazdos pasikabinęs, nešėsi
nedidelį ryšulį. Apsivilkęs buvo
vargingai — senais, suplyšusiais,
neaiškios uniformos, kareiviš-
kais drabužiais. Veidas pilkas
ir nukamuotas, su giliu randu
nuo kairiosios lūpos iki ausies.

Nepažįstamasis dairėsi aplin-
kui, lyg kažką prisimindamas,
ir klausėsi girios paslaptinių
balsų.

Tylus vėjelis, prabėgdamas
tarp medžių, kažką jiems šnibž-
dėjo.

Medžiai iš lėto, liūdnai linga-
vo galvomis, lyg stebėdamiesi
vienišu keleiviu.

Nelauktai uosis girgžduolis,
visas sudrebėjo, ir prisiglaudęs
prie sausos eglės gailiai grišk-
telėjo:

— Su grįžo... su-grįžo - - -

— Čia... čia... čia... — sučluskė vydraga
šarka, šokinėdama tarp šakų.

— Iš Sibiro, iš S-i-b-i-r-o, — pakartojo gi-
ria, visa šiurptelėjusi.

Žmogus, pakėles galvą, apsidairė ir jam at-
rodė, kad miškas žengia kartu su juo, ir kad
jis iš jo niekad neišeisias...

Pagreitines žingsnius jis sparčiau pradėjo
eiti. Staiga giria pasibaigė. Medžiai, tartum at-
gal pasitraukę, sustojo. Už jų, lyg didelė aikštė,
skleidėsi platus laukas.

Keleivis, retindamas žingsnius, iš lėto sus-
toja. Pridengęs kaire ranka nuo saulės akis, nus-
tebintas dairėsi aplinkui, kažko ieškodamas.

— Čia buvo mano tėvo sodyba, — pasakė
kažkam nematomam, rodydamas ranka, — ir jos
dabar čia nematau... —

— Ar aš nepaklydau? — vėl tarė apsidai-
ręs aplinkui.

— Ne, štai dvi pušys ir beržas; tarp jų kry-
žius stovėjo. Dabar jo nėra, — kalba jis pats
sau. Giliai atsidusęs, patrynė delnu kaktą ir pra-
dėjo eiti smarkiu žingsniu, tartum, jame naujų
jėgų atsirado.

— Taip, čia stovėjo namai, ten klojimas,

klėtis, tvartas... Dabar nieko nebėra, tik pamatų
akmenys kyšo iš dilginių.

Kur buvo sodas, ten kelmai belikę. Žmogus
pastovėjo, pasidairė ir pasuko ton pusėn, kur
dar augo pušys ir beržai.

Po išsišakojusiais medžiais, tarp alyvų krū-
mų, tylioje draugystėje susiglaudę, tūnojo du žo-
ie apaugę kapai, pažymėti bal-
tais beržiniais kryžiais, ant ku-
rių kabojo plieniniai šalmai —
vienas vokiečio, o kitas ruso.

Tarp jų, kažkieno ranka nu-
mesta laukinių gėlių puokštė.
Keleivis priėjęs arčiau, nuste-
bintas šio vaizdo, sustojo.

— Sovietų ir vokiečių šalmai!
Aplink banguoja ir užia inter-
nacionalinės aistros, o čia...?
Gyviams reikėtų iš mirusių
pasimokyti, — galvoja susimas-
tes nepažįstamasis. Arksčiau
stovėjęs didelis medinis kryžius
granatų skeveldrų pakirstas ir
vėjo vis siūbuojamas, neišlaikė
savo svorio, lūžo, ir tartum iš-
skėstomis rankomis sujungė am-
žiams abu priešų kapus, patvir-
tindamas pomirtinę taiką.

Keleivio pašamonėje atsiranda
kažkas, kas sukelti jo krū-
tinėje beveik skausmingą jaus-
mų bangą. Jis nusiima kepurę,
persižegnoja ir tyliai šnabžda:

— Graži vieta! Pavasari, čia,
krūmų šešėliuose, lakštingala

gieda. Ji gieda amžiną giesmę, apie meilę, apie
gyvenimą ir apie mirusią taiką — judviem, ne-
žinomieji karai! Tebūnie jums lengva krauju
permirkusi letuviška žemelė... dėl kurios jūs
svetimo ir savo kraujo marias praliejot... ir joje
radote sau amžinąją ramybę.

Jis paglostė švelniai baltą beržo tošį, ilgai
dar žvalgėsi po sunaikintą tėviškę, ir nusišluos-
tes rankove ašaromis pritvinkusias akis, pradė-
jo leistis taku Merkio pakrantėn.

Merkys žibėjo, vingiuodamas žvilgančia si-
dabro juosta. Priėjęs arčiau vandens, priešais
nedidelę, karklynais apaugusią saliukę, jis atsi-
sėdo ant akmens, kur jo tėvas kadaise rišdavo
valtį.

Tik dabar jis pajuto alkį. Atrišo maišelį, iš-
siėmė sausainį ir pamažu kramtė. Paskui susisu-
ko iš seno laikraščio popierio ir karčios ma-
korkos «bankrutkę».

Užsirūkęs ilgai žiūrėjo į salelį siūbuojan-
čius karklus, su malonumu užsitraukdamas «ma-
korkos» dūmą.

Jo gilia mintį pertraukė, kitoje pakriaušės
pusėje pasigirdę garsūs vaikų balsai. Vaikai ka-
muoliu išsipylė į aikštelę ir pasileido prie upės.



Povilas Vonžodas

Jie buvo labai skurdžiai aprenkti, o dauguma jų basi.

Tai mergaičių klasė iš netolimo miestelio išėjo pasivaikščiujimui — ekskursijai.

Lydinti jas mokytoja, kažką pasakiusi mergaitėms, laikydama už rankos kokių dešimties metų berniuką, priėjo arčiau vandens ir atsisėdo ant smėlio. Berniukas, įbridęs vandenin, ėmė žaisti, statydamas pilimą iš akmenukų. Mergaitės išbėgiojo į visas puses. Viena mergaitė atsisėdusi nuo kitų, ėjo pro šalį vienišai ant akmens sėdinčio keleivio.

— Klausyk! — pašaukė jis ją.

Ta sustojo.

— Nežinai kur dabar gyvena Petras Vizgirda?

— Petras Vizgirda? — pakartojo ji lėtai ir pasisukusi į drauges šūktelėjo:

— Mergaitės! Kur gyvena Petras Vizgirda?

— O kam tau? — paklausė mokytoja.

— Čia, štai, vienas dėdė klausia, — atsakė mergaitė.

Mokytoja nieko nepasakiusi atsikėlė ir pamažu ėjo pagal vandenį, išilgai kranto. Ji dėvėjo juodos spalvos kikiukus ir tokios pat spalvos trumpu sijonu. Ant galvos mėlyna skrybelaitė; kojos basnirčioms įspirtos į juodus batukus. Buvo matyti, kad viskas, išskyrus batukus, buvo savo rankų darbo, bet labai skoningai suderinta ir puikiai gulėjo ant jos lieknoko stuomens.

Veidas iš lengvo nudegęs, o jame didelės mėlynos akys. Ilgi, geltoni, prinokusių avižų spalvos plaukai susukti užpakalyje dideliu mazgu. Iš išvaizdos galėjo būti apie 30 metų.

Nuo gilios raukšlės tarp plonų antakių, atrodė susikaupusio veido.

Mokytoja ėjo, matyt, mažai galvodama apie ją supančią aplinkumą. Ji su begaliniu ilgėsiu žiūrėjo į Merkio vandenį, skubančius į nesibai-giantį tolį. Kada ji susilygino su sėdinčiu ant akmens keleiviu, mergaitė jai pasakė:

— Štai, šintas dėdė klausia!

— Ne šintas, o šitas pilietis, — pataisė ją mokytoja.

— Jūs mokytoja Rauda visuomet tik priekabių ieškot, — nepatenkinta pasakė mergaitė ir nuėjo pas drauges.

Praeivis, pakėlęs galvą, žiūrėjo į mokytoją, tartum būtų išgirdęs pažįstamą vardą.

— Nejaugi? Ji ar ne ji? Ta pati eiseną, tas pats būdas rengtis...

Jis pasikėlė ir nukratęs smėlį nuo kelnų, priėjo prie moters.

— Rauda?... nerįžtingai prakalbėjo jis. Moteris plačiai pravėrė akis ir kurį laiką žiūrėjo į nepažįstamąjį.

Paskui jos veidas skaudžiai gailiai susiraukė; greit prispaudusi mažus kumštelius prie akių, kaž kaip vaikiškai pradėjo jas trinti, sakytum, miego norėtų.

— Dieve!... Dieve!... — tyliai šūktelėjus, palinko, kaip nendré vėjo laužoma, ir susmuko žemėje, paslėpusi delnuose veidą.

Skrybelaitė, nuslinkusi nuo plaukų, nukrito šalia. Jos pečiai, tartum, drugio krečiami konvulsingai trukčiojo.

Keleivis nerįžtingai stovėjo nežinodamas ką pradėti. Mokinės išsiblaškusios žiūrėjo į savo mokytoją.

— Mergaitės, mokytojai Raudai negerai, — pašaukė viena kitas.

— Ne-rei-ka-linga... — pasakė mokytoja pakėlusį ašaromis pasrūvusį veidą.

— Jogaudai, tu?

— Taip... aš...

Ji nesijudindama iš vietos ilgai žiūrėjo į savo vyrą ir galų gale tyliai prabilo:

— Suliesėjo, palinko, paseno... žilas kaip obelis... Randas baisus... — jos lūpos krustelėjo skausmingai išsikreipdamos; ji per ašaras daugiau jau nieko nebegalėjo matyti.

Vyras žengė prie jos, paėmęs už pečių pakėlė ir prispaudęs prie krūtinės švelniai glostė jos plaukus.

★

Dešimts metų ji nemačiusi Jogaudą galvojo, kad žuvo tą naktį. Tačiau pradžioje ji skaičiavo dienas... paskui — savaites... mėnesius, ir po jų metus.

Dabar nelauktai susitikus išsiblaškę, žodžiu, nepatikėjo...

Bet jeigu Raudai susitikimas buvo visiškai netikėtas, tai apie Jogaudą šito negalima buvo pasakyti.

Visus dešimt metų, kalejime, Solovkuose, Pečioroje ir Sibire, jis tikrai ir laukė šito susitikimo. Ir paskutiniu metu, kaip lenkų armijos belaisvis, paleistas su kitais kareiviais, buvo vežamas į Lenkiją. Nepalikdamas minties surasti žmoną, jis Bagdonavos miškuose iššoko iš traukinio, atsiskyrė nuo transporto ir pėsčias ėjo tėviškėn.

Varge, džiaugsme ar nelaimėje, vistiek norėjo ją pamatyti. Gal būtų apsilėjęs, ir sužalota širdimi turės palikti — išeiti. Išeiti ant visados, kad nematyty svetimos laimės. Bet nors surasti, pažvelgti ir sužinoti: gyva ir kaip gyvena?

★

Atėjo toks laikas jo tėvynei Lietuvai, kad žmonės staiga, nelauktai dingsta, nesugražinamai, lyg akmuo vandenin įmestas. Ir kartais, lygiai taip pat, atsiranda. Atėjo toks laikas, kada neklausinėjama: kas, iš kur, ir ko? Daugybė žmonių slankioja su ryšuliais ant pečių ir lazda rankoje. Dauguma gyvena «ant kojų» — per išsisas metus, «slėpdami pėdsakus» tartum žvėrys.

Ir vaikai viską puikiai supranta. Jie anksti pradėjo žinoti apie Solovkus, Sibirą, Uralą — apie Vidurinės Azijos smėliuotas dykumas ir apie tolimąją Kolymą...

Ir visus šituos geografinius vardus jie išmoko ne mokykloje, ne pamokose, bet namuose, sunkiame šeimyniniame varge apraudant tėvą, brolių, seserį ar motiną.

Vaikai išmoko suprasti daug tik iš vieno žvilgsnio, iš vieno ženklo. Išmoko tylėti ir neklausinėti. Išmoko mokykloje kalbėti vieną, o kitur kitą.

Pasirodys netikėtai namuose svetimas, ir motina tik pirštą pridės prie lūpų, ir penkių metų mažylis nepasakys nė žodžio. Vaikai labai anksti susipažino su vargu.

O skurdas ir priespauda juodu sparnu pridengė visą Lietuvą. Neišvengė šito ir kitos Kremliaus vergijoje esančios tautos.

★

Mergaitės. eikite į namus, šiandieną užteks.

Marytė, tu vyresnioji, vesk visas! — paliepė mokytoja ir dar kažką, priėjus prie Marytės pusbalsiu pasakė, ko Jogaudas negalėjo nugirsti. Mokinės tyliai pasišalino eidamos visos būriu į namus.

Tuo tarpu berniukas, metęs statyti iš akmenukų pilimą vandenyje, atbėgo artyn ir nustebintomis akutėmis žiūrėjo į jam nepažistamą vyrą.

Jam buvo įdomu, kad esant tokiai šilumai, nepažįstamasis dėvėjo vatinėmis kelnėmis, kažkokią su sulankstytu matiku keistą kepurę ir jo kojų blauzdos buvo apvyniotos kažkokiomis juodomis juostomis. Be to, ant pečių turėjo užsimečius suplyšusią kareivišką milinę.

— Kaip jam nekaršta? — galvojo berniukas. — Aš vienmarškinis ir basas, ir tai man šilta. O čia taip storai apsivilkęs, kaip gali iškęsti?

Jogaudas pamatęs berniuką išžiūrėjo į jį ir jo galvoje kilo įtartinas klausimas:

— Kieno tas berniukas? Argi?... Jis pajuto, kaip jo širdyje kažkas sustojo, jautė kad jo gylose, tartum, švino prisipildė.

Kodėl tas berniukas kartu su Rauda? — vėl kitas klausimas aštriai skaudžiu kamuoliu sustojo jo gerklėje. Jam trūksta oro. Darosi tvanku.

— Gali eiti su mergaitėmis namo — pasakė atsigrįžusi Rauda berniukui.

— Gerai! — pasakė berniukas ir apsisukęs nubėgo paskui mergaites.

Berniukas pagal savo amžių buvo augalotas, žydromis, kaip Lietuvos dangus akimis, gelsvi, garbanoti plaukai, teisiklingų veido bruožų. Tačiau labai liesas ir su mėlynėmis paakiuose.

Matyt, nuo blogo ir nepakankamo maitinimosi. Apsivilkęs buvo senomis, suadytomis kelnaitėmis ir tokiais pat marškinėliais; kojos basos.

Rauda pažiūrėjus į vyrą pastebėjo jo staigų keistą pasikeitimą.

Jogaudas žiūrėjo į bėgantį pas mergaites berniuką.

Tartum atspėjusi vyro pasikeitimo priežastį Rauda pasakė:

— Einam Jogaudai! Tai Simienės sūnus, jo motina kartu su manim mokytojauja. Aš jį pasiėmiau kartu su savim, vesdama pasivaikščioti mergaites.

Vargšas berniukas — tęsė ji toliau, — jo tėvas vystikluose jį paliko išvažiuodamas Brazilijon. Galvojo ten sau ir sūnui laimę surasti. Bet... Prieš karą mokytojavo São Paulyje lietuviškose mokyklose, paskui, kaip karas prasidėjo, rašė žmonai, kad vyksias į Brazilijos džungles aukso ieškotų. Manė, praturtėsias, aukso prikasiąs...

Karas pasibaigė - jokios žinios žmona iš jo negavo. Ar dar gyvas? Kas žino kur jis dabar?

Sūnus labai geras vaikas, klusnus ir išmintingas. Nežiūrint į mokyklose vedamą antireliginę demagogiją, jo motina sugebėjo įskėpyti Dievo ir Tėvynės meilę. Berniukas labai dievobaimingas, kasdien mini savo tėvą ir kas vakarą meldžiasi Dievuliui, kad greičiau maskoliai apleistų Lietuvą ir jo tėvelis galėtų pas jį sugrįžti.

Tačiau raudonieji viešpačiai geruoju neišeina iš Lietuvos - atskyrę geležine uždanga nuo viso pasaulio, kartu ir tėvą nuo sūnaus ir žmonos.

— Ar tikrai vienas toks pavyzdys? Tokių pavyzdžių tūkstančiai yra. Kada pagaliau Lietuva bus išlaisvinta iš no geležinės uždangos? Vienas Dievas nežino. O gal taip ir liks amžiams?

— kalbėjo Rauda eidama šalia vyro.

*

Tada kaip mokinės eidamos namo išėjo į pievelę, apsuptą kadūgių krūmais, vyresnioji mokinė Marytė jas pasišaukė:

— Mergaitės, eikite visos čia!

Kaip visos buvo susirinkusios aplink ją, ji pradėjo kalbėti:

— Klausikite, mergaitės, mokytoja Rauda prašė, kad mes niekam nesakytumėm apie jos vyro sugrįžimą.

Jūs gerai žinote, jei rusai jį pagautų, vėl iširemtų Sibiran, o dar gal ir nušautų!...

Ar atsirastų tarp mūsų nors viena, kuri to norėtų? — pasakius tai Marytė klausiamai pažiūrėjo į savo drauges.

— Ne... ne... ne... tarpe mūsų nė vienos tokios nėra... Juk mes čia visos esame lietuvaitės!... Kokia nors ruskiukė tai ir išduotų lietuvį, m s niekuomet to nepadarysim, — pasigirdo mergaičių balsai iš visų lūpų.

— Tikėkime, — tęsė toliau Marytė — ateis laikas, kada mūsų broliai lietuviai gyvenantieji Amerikoje, atvažiuos su tankais ir pabūklais ir išvarys maskolius iš Lietuvos, į ten iš kur jie atėjo. Ar jūs manot, kad tada, kuris nors iš mūsų brolių lietuvių - amerikonų, paduotų ranką tokiai mergaitei, kuri išduotų komunistams - rusams savo brolių - lietuvių?...

Ne tik, kad rankos nepaduotų, bet į tokią nei vienas berniukas pažiūrėti nenorėtų.. — kalbėjo Marytė.

— Mano dėdė Juozas irgi atvažiuos su tanku rusus vyti iš savo tėvų žemės, jis gyvena Bostone, — atsiliepė viena mergaitė.

— Ir mano dėdė Jonas gyvena Čikagoje, jis irgi su tanku atvažiuos ir išvaikys burliokus, — tvirtino kita.

— Mano dėdė Jovaras gyvena Brazilijoje, senelis sakė, kad jis turi didelį automobilių fabriką, net ir lėktuvą gali padaryti. Padarys lėktuvą ir atskris rusų mušti, - ir išbėgios jie visi neliks nei vieno.

— Senelis man sakė, kad Amerikos lietuviai neleis, kad rusai mus čia visus išžūdytų. Jis buvo ir Amerikoje ir žino, kad Amerikos lietuviai labai myli savo tėvynę. — sakė senio kalvio Jovaro anūkė.

— Aš turiu Brazilijoje dėdę Jurgį ir penkis pusbrolius - Antaną, Vyta, Kęstutį, Gediminą ir Joną. Ramutis dar mažiukas nesiskaito. Jie visi atvažiuos mūsų vaduoti iš maskolių vergijos, — pilnu pasitikėjimu tvirtino savanorio Vargūno šviesiaplaukė duktė.

— O mano tėvelis, mamytė sakė, parašys į visus laikraščius, kaip mus rusai čia kankina, žūdo ir Sibiran varo ir kaip mums čia dabar sunku gyventi. Tada viso pasaulio lietuviai perskaitę sužinos ir paprašys visų valstybių prezidentų, kad lientų rusams išsinešdinti iš Lietuvos.

Tada ir mano tėvelis sugrįš iš Brazilijos ir gyvensime visi kartu. Jei rusai geruoju neišeis, aš irgi eisiu kariauti kartu su tėvėliu, — karščiauosi berniukas įsiterpęs į mergaičių kalbas.

— Tu dar mažiukas, kaip tu kariausi? — paabejojo viena mergaitė.

— Mažiukas... mažiukas... daug man čia trūksta, paaugėsiu štai dar kiek ir būsiu toks, kaip tėvelis, — nenusileido berniukas, parodęs ranka virš galvos, kiek jis dar paaugsiąs. (B. d.)

LIETUVIAI PASAULYJE

BRANGUS TAUTIETI!

Venezuelos lietuviai kviečia Tave prisidėti prie akcijos už pagreitintą įvedimą programos lietuvių kalba «Amerikos Balse» (Voice of America — angliškai; La Voz de EE.UU. de America — ispaniškai).

Mes turime skirti milžinišką reikšmę lietuviškai programai U.S.A. radio stotyse. Lietuviškas sparnuotas žodis eterio bangose jungs lyg kokiais nematomais tiltais visus lietuvius išsklaidytus visuose penkiuose pasaulio kontinentuose ir tuo pačiu bus didelis tarptautinis laimėjimas mūsų lietuviškoje byloje. Jei į mus kalbės lietuviškai pasaulio galiūnas per kelioliką stočių, mūsų egzistencija ir interesai bus primenami pasauliui keletą kartų į dieną. Mūsų veikėjai bus kviečiami bendradarbiauti į «Amerikos Balsą», užmegs tampresnius ryšius su įtakingais asmenimis ir Amerikos visuomenės veikėjais.

Tam tikslui pasiekti mes raginame visus lietuvius bei lietuves gyvenančius pietų ir šiaurės Amerikoje, Europoje, Afrikoje, Azijoje ir Australijoje rašyti laiškus «Amerikos Balse» direktoriui p. Kohler'ui šiuo adresu: Mr Foy D. Kohler, Voice of America, New York 19 N.Y., ir taip pat Amerikos Kongresui — Appropriation Committee of the U.S. Congress Washington D.C., prašant įvesti lietuvišką programą «Amerikos Balse».

Visas lietuviškas organizacijas kviečiame rašyti išsamesnius laiškus anglų, ispanų ar kita tarptautine kalba, juose pažymint pasaulyje esančių lietuvių skaičių (apie 1,5 mil. laisvame pasaulyje ir 3,5 mil. už geležinės uždangos), aprašant kančias, kurias lietuvių tauta turėjo pakelti per ir po antrojo pasaulinio karo ir dides aukas, kurias ji paaukojo ir vis dar aukoja kovoje už savo laisvę. Atskiri asmenys gali rašyti lietuviškai.

Tautietai, šis vėjus yra visų lietuvių bendras reikalas. Tenebunie nė vieno mūsų tarpe, kuris nepaaukotų tam tikslui keletos minučių laiko ir pagailėtų poros centų pašto ženkliukui.

Didesniam efektui pasiekti rašykime laiškus taip, kad šimtai ar tūkstančiai laiškų pasiektų adresatus maždaug vienu laiku. Venezuelos lietuviai ir lietuvių organizacijos savo laiškus pradės siųsti nuo š. m. balandžio mėn. 20 dienos. Atidėlioti negalima, nes turimomis žiniomis šis reikalas jau yra iškeltas ir bus netrukus svarstomas Amerikos Kongreso Specialioj Komisijoj (Appropriation Comitee).

Taigi visi į vaju!

Venezuelos Lietuvių Sąjungos
Valencijos Apylinkės Valdyba.

IRO GLOBA PRIE GALO...

Kovo mėnesį įvykusioje IRO Generalinės Tarybos sesijoje lietuvių tremtinių reikalų aiš-

kintis ir ginti buvo nuvykę LRK pirmininkas Dr. D. Jesaitis, VLIKo politinės komisijos pirmininkas V. Sidzikauskas, ir BALFO įgaliotiniai J. Valaitis ir S. Garbačiauskas. Tremtinių reikalais, ypačiai dėl eligibility reikalo, kuris daugiausia liečia repatriantus, atitinkamom vyriausybėm buvo įteikę raštus mūsų atstovai Washington, Londone ir Paryžiuje.

KADA IRO BAIGIA SAVO DARBĄ?

IRO pradėjo veikti 1947 7.1. IRO egzistencija buvo numatyta 3 metams. Pasirodė, kad tremtinių problema labiau komplikauta, nei buvo manyta, pasirodė žymiai sunkiau surasti jos sprendimui priemonių, nei buvo planuota. Todėl 1949 m. spalio mėn. IRO Generalinė Taryba kreipėsi į JTO, rekomenduodama IRO veiklą 6-9 mėnesiam pratęsti. JTO 1949.12.3 nutarė IRO veiklą pratęsti iki 1950.12.31, o kai kurias IRO funkcijas, būtent emigracines, iki 1991 kovo 31 d. Toiimesnis tremtinių reikalų tvarkymas bus pavestas aukštajam komisarui.

Pradedama domėtis...

Belgų «Vers l'Avenir» (3.30) pirmame puslapyje skelbia: «Dešimt metų sovietinės okupacijos Lietuvoje», kur rašo: «Neseniai politikai pradėjo domėtis Baltija, kuri dabar yra virtusi sovietų svarbia karine baze». Naujos uostų konstrukcijos, kurios turi užtikrinti sovietinį «saugumą», grėšia vakarų saugumui. Pramatai tieji europiečiai Baltijos kraštus (Lietuva, Latvija, Estija) telaiko problemų visumoje menka kiekybe. Tačiau minėti baltų kraštai buvo priimti į europinį sąjungą ir kiekvienas turi savo atstovą taryboje. Cituoja Trumano ir Dewey sveikinimus Amerikos lietuvių kongresui. Primena apie 1 mil. lietuvių deportuotų, apie 75 tūkst. pabėgusių į Vakarų, apie pažadą «Voice of America» transliuoti lietuvių kalba.

KIEK ISEMIGRAVO PER 1949 METUS LIETUVIŲ Į J.A.V.

Per emigracinę stovyklą Grohn (Bremen—Vegesack) per 1949 metus išplaukė laivais ir iškrido lėktuvais (124 laivai ir 6 lėktuvai) iš viso 16,100 (paklaida gali būti apie 100 asmenų dėl įvairių išbraukimų ir papildomų įrašymų Lietuvos piliečių).

Bet šis skaičius neapima visų į JAV iš Vokietijos išemigravusių lietuvių, nes tam tikras skaičius yra išvykusių tiesiai iš kitų pereinamųjų stovyklų lėktuvais ir laivais (pav. per Italiją ir kt.).

Iš Grohn išvykę mėnesiais pasiskirsto šiaip: sausio 147, vasario 564, kovo 1017, balandžio 1733, gegužės 2182, birželio 1952, liepos 1828, rugpjūčio 1772, rugsėjo 1558, spalio 1767, lapkričio 664 ir gruodžio 916.



Mažiems



NYKŠTUKAS

Pasaka

Seni, žili tėvukai turėjo tris sūnelius. Du buvo augaloti, gi trečias mažuliukas, nykščio didumo. Taigi jį Nykštuku ir vadino.

Kartą visi trys sūnūs susigalvojo pavogti visus kaimyno sūrius. Susigalvojo ir nuėjo pas kaimyno svirną.

— Smuk į vidų pro langelį ir iškraustyk kaimyno sūrius! — įsakė broliai Nykštukui.

Nykštukas įlindo ir rėkia:

-- Kurį imti? Didįjį ar mažąjį?

-- Cit... nerėk! Išgirs...

Tada nykštukas dar garsiau ėmė rėkti:

-- Kurį imti? Didįjį ar mažąjį?

Riksmo pažadintas pabudo šuo ir am - am - am!... išgirdo šuns lojimą šeimninkas ir išėjo pažiūrėti, kas ten toks jo šuniui ramybę drumsčia.

Du broliai, pastebėję šeimninką, paspruko, gi tretysis -- Nykštukas šmurkšt ir įlindo į pelų pintinę.

Ryte, pelus su pintine ir Nykštuku, mergina nuėšė karvei. Taip karvė su pelais ir Nykštuką suėdė.

Netrukus mergina atėjo karvės melžti. Jai bemelžiant, Nykštukas, karvės pilve tūnodamas, ėmė rėkti:

-- Melžk, melžk, bet vieną spenelį ir man palik!

Mergina persigando, perbalo, nubėgo į trobą ir apie tai šeimninkui pranešė.

Nuėjo į tvartą pats šeimninkas. Ir tikrai vos mergina ėmė melžti, iš karvės vidurių kažkas prašneko:

-- Melžk, melžk, bet ir man vieną spenelį palik!

Nusigando ir šeimninkas. Kas daryti su tokia karve? Ėmė ir papiovė. Bet nors visus karvės vidurius akylai išžiūrėjo - nieko nerado, nes Nykštukas jaknose buvo pasislėpęs.

Tuo laiku pas ūkininką užėjo elgeta ir gavo dovanų jaknas.

Nuėjo elgeta į pamiškę, susirado piemenų paliktą ugniakurą ir ėmė piaustyti jaknas rengdamasis jas kepti.

Nykštukas ėmė rėkti:

-- Piaustyk, piaustyk! Tik manęs nepapiauk!

Elgeta kad nusigąs, jaknas į žemę kad svies ir dui bėgt.

Elgetai pabėgus, iš miško išdyrino vilkas. Rado jaknas ir suėdė. Su jaknomis ir Nykštukas vilko viduriuose atsidūrė.

Bet vilkui jaknų nepakako, jis svajėjo dar apie riebią avį. Nuėjo taigi į pamiškę ir jau taikosi prie avių.

Tuo tarpu Nykštukas kad subliaus:

-- Piemens, piemens, vilkas jūsų avis papiaus!

Subruzdavo piemenys ir nutuliojo vilką į patį miško vidurį.

Tada Nykštukas tarė vilkui:

-- Parnešk mane namo, tai aš tave apleisiu!

Vilkas nors ir labai nenoroms, bet sutiko. Bet ties pat kaimu užsikirto ir nei iš vietos,

-- Eik, eik nebijok! -- padaršino jį Nykštukas. Tada vilkas priėjo prie Nykštuko namų ir sustojo.

-- Broliai, broleliai, atidarykite duris! -- šaukė Nykštukas.

Broliai atidarė duris. Vilkas įslinko į priemenę. Tada broliai supliekė vilką, prapiovė jo pilvą, gi iš ten sveikas, linksmas išlindo Nykštukas ir pranešė savo broliams, kad daugiau vogti neisias, nes vilko pilve nėra jau taip malonu.



(Atkelta iš 7 pusl.)

kitados norėjo pamatyti skambantį, sidabrinį miestą. Jo adresą rasi mano pinigineje. Visas mano turtas yra gumbuotoje lazdoje. Perlaušk ją ir pabirs du tūkstančiai auksinių rublių. Kas paliks nuo laidotuvių viską palieku tau, mano paskutinių dienų geradary.

Keliaujantis agronomas — Grafas Boleslovas Gimbutas.

(Iš A. Vilainio, «Žmogus kuris amžinai keliavo»)



VISAME PASAULYJE

USA - RUSIJOS INCIDENTAS

Dėl dingusio balandžio mėn. 8 d. Baltijos srityje lėktuvo, atrodo baigsis «šaltuoju» karu.

Vašingtonas rašo dar vieną protesto notą reikalaujanti, kad rusai atsiprašytų ir atlygintų materialinius nuostolius. To nepadarius žada skųstis JTO arba Tarptautiniam Hagos Tribunalui. Beabejo, tie visi skundai užims nemaža laiko, laikas pradės užgyditi padarytas žaizdas, negarbę ir materialinius nuostolius, nauji įvykiai nukreips kur kitur dėmesį.

Tačiau šis konfliktas parodė, kad Amerikos atsakomingi žmonės jau turi teisingą nuomonę, kas yra raudonasis imperializmas. Tai rodo prezidento Trumano ir užsienio politikos vadovo Dean Acheson pareiškimai, kviečiantieji numesti komunistinės Rusijos melo kaukę ir visam pasauliui, ne vien tik amerikonomams, parodyti jų tiktikruosius planus. Malonu konstantuoti šis faktas. Tik gaila, kad persiorientavimas atėjo gana vėlai. Jei taip būtų galvojęs jau Ruzveltas ir visas jo štabas karui baigiantis, ar jam pasibaugus, šiandien pasauliui nereiktų gyventi netikrumo ir nuolatinėje baimeje. Amerikonai sukruoto, nes jaužia, kad ir jų laisvėms ir gerbūviui grūmoja mongolas.

Brazilijos vidaus politika ryškėja. UDN (tautinės vienybės demokratų) nesulaukdami susitarimo dėl bendro kandidato, į prezidentus išstatė aviacijos generolą Eduardo Gomes, kuris buvo kandidatu ir praėjusiais rinkimais. Socialdemokratams su tralabalistais dar neapsisprendė, nes daug yra norinčių užimti prezidento sostą. Tačiau yra galimybė, kad bus kandidatu ir senatorius Getulio Vargas, kuris Braziliją 15 metų valdė diktatoriškai. Liaudyje turi nemažą simpatijų. Jo išrinkimas būtų beveik tikras.

Kinijos komunistai laimi «sa-

ly» mūšį. Haina salos sostinė krito į komunistų rankas. Salą nacionalistai apleido, kurių karinės pajėgos buvo beveik dešimt kartų didesnės už komunistų. O čia lemiamą vaidmenį atliko komunistų partizanai. Nacionalistai pralaimėjo dėl stokos organizuotumo ir drausmės, bet ne dėl ginklų. Artinasi lemiamoji diena ir didžiausiais Chiang-Kai-Cho tvirtovei Formozos salai. Spėjama, kad nacionalistų valdymo dienos nebeilgos. Jei nacionalistai bus sumušti ir iš Formozos išvyti, tuomet jų vietą Jungtinių Tautų Organizacijoje užims komunistų atstovas ir įvykęs šio tarptautinio organo krizis savaime bus išspręstas. Rusai grįš į posėdžius.

Berlyne, Sekminių dieną, gegužės mėn. 28 laukiama staigmenų. Tą dieną rusų valdomos Vokietijos komunistai ruošiasi žygiui į Berlyną, kur darys paspartangų išstumti ir buvusios Vokietijos sostinės vakarų sąjungininkus. Bet amerikonomai pareiškė, kad į betkokį veržimąsi vakariečių zonoje bus atsakyta ginklu. Amerikonai patikino, kad jie Berlyne bus netik 28 gegužės, bet ir 1 d. birželio.

Vokiečių bažnyčiose, protestantų ir katalikų vakariečių zonoje pradėta stipri propaganda prieš komunizmą, kaipo materialistinę doktriną, kuri jokiu būdu nesutaikoma su krikščionyste.

Vakarų Vokietijos vyriausybės nariai aštriai pasisako prieš sąjungininkų okupaciją. Netoks krikščionių demokratų lyderis susirinkimuose vokiečius kviečia dainuoti buvusį nacionalistinę Vokietijos himną. Spėjama, kad šitokia savo taktika žvejojama greit įvykstantiems valstijų rinkimų balsams. Be to, vokiečiai panaudoja patogią su sidariusią politinę padėtį. Tiėk rusai, amerikonomai su anglais vokiečiams pataikauja. O vokiečiai šią progą stengiasi išnaudoti.

Užsienio spauda spėja, kad rusai po dabartinio santykių įtempimo pradės taikos pasiūlymus duoti. Norima pakartuoti Muncheno istoriją.

Londonė gegužės mėnesio pirmo pusėj bus Amerikos Anglijos ir Prancūzijos užsienio politikos vadų konferencija.

Čekoslovakijoje perreformuojama vyriausybė. Iš jos šaliami visi, kurie bent reiškia simpatijų vakarų demokratijoms.

Prancūzijoje ruošiamasi suvaldyti komunistai, kurie išnaudoja krašto sunkumus, kad patį kraštą istumti vergijon.

Argentinoje pradėta propaganda prieš radikalų partiją. Spėjama, kad ji netrukus bus uždaryta.

Anglijos parlamentas svarsto biudžetą. Jo patvirtinimas bus sunku praveisti, nes liberalai kartu su konservatoriais yra opozicijoje.

Maršalas Petain, Prancūzijos pirmojo pasaulinio karo didvyris, o po antro pasaulinio karo ištremtas, balandžio 25 d. suėjo 94 m. amžiaus.

Argentinės prezidentas Peron deda pastangų gauti iš Amerikos paskolą. Tarp šių dviejų kraštų yra vedamos prekybos derybos, kuri, spaudos pranešimu vyksta sėkmingai.

Belgijos vyriausybės krizis dar neišspręstas. Opozicinių partijų buvo siūlyta, kad karalius Leopoldas grįžtų Belgijon ir trumpą laiką, kelioliką dienų viešpatautų. Po to visą valdžią perleistų savo sūnui, o pats su šeima išvyktų užsienin «tolimai kelionei». Tačiau karaliui su šiuo pasiūlymu nesutikus, kaip spauda praneša, vyriausybės krizis dar tebesitęsia.

Tarp-amerikoniskos prekybos ir gamybos tarybos

visuotinis suvažiavimas

Šia savaitę Santos mieste susirinko abiejų amerikų valstybių ekonomistai, prekybininkai, pramonininkai svarstyti aktualiųjų industrijai ir komercijai klausimų. O tų svarstytiųjų klausimų yra daug ir neatidėliotinių, kaip pavyzdžiui dolerių trūkumas, kuris paraližuoja P. Amerikos importą, muitai, prekybos sutartys, privataus kapitalo, dolerių investavimas P. Amerikos valstybėse, valstybės intervencija pramonėje ir industrijoje. Visiems klausimams išstudijuoti buvo sudaryta įvairios komisijos, kurios studijuoja pateiktus klausimus, ir paskui referuoja plenumo posėdžiuose.

Jau dešimtį metų, kaip tokie suvažiavimai ruošiami. Juos sušaukia privati iniciatyva, prekybos ir gamybos taryba, kuriai įeina visų P. ir Š. Amerikos ekonomistai, finansininkai, gamybos organizacijos. Suvažiavimas buvo pradėtas balandžio mėn. 24 d. Parque Balneario patalpose dalyvaujant S. Paulo gubernatoriui Adhemar de Barros, São Paulo kardinolui Dom Carlos Vasconcellos e Motta, kuris sukalbėjo malda, atidarant suvažiavimą, ir daug kitų aukštųjų svečių.

Oficialus suvažiavimo uždarymas buvo balandžio 27 d. dalyvaujant Brazilijos respublikos prezidentui gen. Gaspar Eurico Dutrai.

Kitais metais suvažiavimo vieta pasirinkta Buenos Aires. Iš delegacijų skaitlingiausia buvo šiaurės Amerikos - 65 atstovai, įvairių klausimų specialistai. Malonu šia proga pažymėti, kad Amerikos delegacijos tarpe yra du lietuviai, tai p. Feliksas Stungevičius, Uragvajaus konsulas Čikagoje ir Čikagos industrialas Antanas J. Rudis.

Brazilijos spauda, kaip «Estado de São Paulo» darė priekaištų savai delegacijai, kad nebuvę tinkamai pasiruošusi ir nemokėjo apginti savo reikalų. Siunčiant atstovus buvo privalu siųsti nevien atstovauti, bet finansinio, ekonominio gyvenimo specialistus, kurie sugebėtų apginti savo krašto reikalus.

Visos sakomos kalbos tuo pat momentu buvo transliuojamos

portugališkai, angliškai ir ispaniškai.

Įdomesnius nutarimus, bei rezoliucijas talpinsime sekančiame «M. L.» nr.

Tito stengiasi įeiti į gerus santykius su Italija, Austrija ir Graikija.

Popiežius savo kalboje pasmerkė valstybės monopolį prekyboje.

Ispanija sumažino propagandą nukreiptą prieš Rusiją. Ruošiasi su Rusija pasirašyti prekybos sutartį, jei vadary demokratijos ją dar tebeboikotuos.

Amerikos senatas 42 prieš 35 balsus nusprendė Ispaniją neįtraukti į Marchall planą.

Tito pareiškė, kad nori draugiškų santykių su Rusija, bet jokių būdu nesutiks, kad Maskva kištusi į valstybės vidaus reikalus.

Vengrijos «prezidiumo» pirmininkas, einas prezidento pareigas del ligos atsisakė. Kai Maskvai patenka nemalonė, bent prieš pasaulio akis, «suserga».

Rusijos satelitų ekonominė blokada prieš Jugoslaviją nepasiekė savo tikslo. Jugoslavija gavo paskolą iš Amerikos.

Olandijos provincijų rinkimuose komunistai pralaimėjo. Daugiausia atstovų, 189, pravedė katalikų partija.

Australijos parlamentas svarto įstatymo projektą uždaryti

komunistų partiją, kuri ten nėra tvirtai įsitvirtinusi.

Amerikos užsienio politikoje demokratai ir respublikonai eina išvien.

Berlyno prefetas, rusų zonoje, uždraudė komunistiniam jaunimui ruošti demonstracijas 1 gegužės proga. Bijomas, kad neįvyktų konfliktų su kitomis, nekomunistinėmis grupėmis.

Argentina per du paskutinius metus įsileido 300 tūkstančių emigrantų. Numatyta įsileisti ir daugiau, bet tik tuos, kurie gerbs krašto įstatymus. Daugiausia imi gravo italų.

Brazilijos senatas priėmė pirmą skaitymu įstatymą, sulig kuriuo bus «atšaldyti» vokiečių ir japonų turtai Brazilijoje.

Italijoje yra 1 milijonas 700 tūkstančių bedarbių. Juos norima emigruoti į užjūrius.

Prancūzijos vyriausybė nusprendė atleisti atominės energijos specialistą, kuris pirmininkavo atominės energijos tyrinėjimams, nes jis yra komunistas.

Bolivijos sostinėje La Paz fabrikininkai paskelbė streiką.

Londono uoste streikuoja darbininkai, viso 15 tūkstančių. Laivus iškrauna kėriuomenė.

Buvęs Amerikos prezidentas Herbert Hoover pareiškė, kad vakarų tautos susivienytų prieš komunizmą. Komunistinių kraštų atstovams turėtų būti uždarytos durys į Juogtinių Tautų Organizaciją įeiti. Vakarų tautos privalo įsisąmoninti reikalą moralinės mobilizacijos visų į Dievą tikinčių tautų prieš totalinę diktatūrą, kuri grėšia pasauliui sunaikinimu.

Lietuviai BRAZILIJoje

JONAS IR MONIKA DEVEIKIAI



pensiono savininkai, Praça Liberdade 155, Vila Zelinos
lietuvių bažnyčios apšvietimui paaukoko s i e t y n ą

P A D Ė K A

J. ir M. Deveikiams už paaukotą
bažnyčiai sietyną, nuoširdžiai dėkoju

Kun. P. Ragažinskas
Klebonas

Už Antano Grauzinio vėlę mi-
rusio balandžio 3 d. gegužės 3
d. bus atlaikytos egzėkvijos V.
Zelinos bažnyčioje, kurias už-
sakė jo draugas Klemensas Sa-
matavičius.

Gegužės mėnuo yra skirtas
Marijos garbei. Vila Zelinos lie-
tuvėjų bažnyčioje pamaldos bus
šiokiadieniai 19.30, o šventa-
dieniai ir sekmadieniai —
18 val.

Viršelis: Dail. VI. Stančikaitės
raižinys lionleume «Motina».

Bendruomenės hcoras ši sek-
madienį, balandžio 30 d. ruošia
išvažiavimą į Interlagos.
Išvyks po 7 val. mišių.

DĖMESIO!

Imigracijos departamentas S.
Paulyje, Av. Ypiranga 1267, 2-
tras aukštas, darbo valandomis
kasdien nuo 11-17 val. o šeš-
tadieniai - 9-12 val. prašo atsi-
lankyti šiuos lietuvius:

Ermonaitį Joną, Idikienę Ja-
niną, Jočį Albiną, Krogerį Al-
fonsą, Mališkienę Agotą, Mišky-
tę Kitą, Rudzevičiūtę Magdele-
ną, Mariją, Juliją, Stasę ir Vla-
dą Steponavičius.

Minėti asmenis yra šaukiami
tikslu sutvarkyti savo dokumen-
tus, išsiimti carteirą Mod. 19.

Dar galima atsiimti gimines,
tremtinius, iš Europos per IRO.

Ta proga par-kviečia iš
Vokietijos: V. Jovaiša savo mo-
tiną, E. Bendorienė - dukterį ir
švogerį, J. Norkus - uošvj.

Praėjusį sekmadienį aplankė
V. Zelinos kleboną P. Ragažins-
ką, industrialas A. J. Rudis. iš
Čikagos, atvykęs į Santos pre-
kybos ir gamybos suvažiavimą.

Turėdamas keletą valandų ap-
lankė S. Paulo lietuvių koloni-
ją. Minėtame suvažiavime daly-
vavo dar vienas lietuvis, Ura-
gvajaus konsulas Čikagoje p.
F. Sturzevičius. Nors vienas
yra gimęs Amerikoje, o kitas
Urugvajuje, tačiau yra susipra-
lietuviai ir įvairiomis progomis
garsina ir gina Lietuvą.

— Kun. V. Kavolis skiriamas
klebonu į S. Teresinha (S. An-
drė) parapiją. S. Teresinha ir
Utingos apylinkes lietuviai ga-
lės pasinaudoti lietuvių kunigo
patarnavimu.

— Albertas Perednis, preky-
bininkų Perednių sūnus, gyve-
nantis V. Zelinoje baigė do Car-
mo gimnaziją ir 2 kursu Cole-
gio, išlaikė egzaminus karo mo-
kyklon į 2 kursą. Klasėje yra
antruoju mokiniu. Mokslas truks
ketverius metus.

— Henrikas Nadolskis šiais
metais baigs Piraparoje mažo-
sios seminarijos penktąjį kursą.

S-gos Mokyklų Naudai

VAKARAS

Lietuvių Sąjunga Brazilijoje š. m. birželio mėn 10 d.
Rua Lituania, 67, Moóca, rengia šeiminių vakarą
su vaidinimu ir šokiais.

Statomos dvi trumpos komedijos:

1. "TEODOLINDA"

2. "NAMŲ ŽIDINYS"

Pradžią 20 val. Po vaidinimo šokiai iki 4 val, ryto gro-
jant geram Jazz orkestrui. — Norint turėti atskirą sta-
liuką, reikia iš anksto užsisakyti.

Pakvietimai gaunami pas LSB narius.

Valdyba

sylis, V. Butkevičius, M. Va-
leika, V. Putvinskas, N. Ivanaus-
kas, A. Petkevičius po 20 Cr.

A. Šlepetys, M. Kazlauskas,
M. Peleckis, A. Butavičius, J.
Slabžinskas, A. Masiūlis po 10 Cr.

Viso 680 Cr.

Nuoširdžiai dėkojame ir pa-
gal galimybes, iki pasveiks, ma-
loniai prašome jį šelpti ir toliau.
Lietuvių Ateivių Savišalpos

Kasa

Mirusio J. Bendoraičio liku-
siai šeimai sušelpiti paaukojo:

Aldona Valavičiūtė 100 Cr.
Aukojusiai nuoširdžiai dėko-
jame.

Lietuvių Ateivių Savišalpos
Kasa

LIETUVIAI

INDO - KINIJOJE

Keli lietuviai legionieriai tar-
nauja prancūzų svetimšalių le-
gijone, ir kovoja dabar Indo-Ki-
nijoje. Legionierius Alfonsas ŽA-
LYS labai prašo tautiečius pa-
siųsti jo vardu knygų, lietuviš-
kų laikraščių arba parašyti jam
laišką. Lietuviai, taip toli liki-
mo nublokštam, būtų didelė lai-
mė, žinoti, jog lietuvis lietuvi-
niekur nepamiršta.

Mieli lietuviai! Parašykite šiuo
adresu:

Leg. Žalys Alfonsas M, e 61265
C. C. B. 3 S. P. 82. 388 T. O. E.
Indo China

Nuo «M. L.» Redakcijos:

Mes esame tikri, kad plačia-
me pasaulyje išsisklaidžiusių
lietuvių tarpe tikrai atsiras ne-
maža tokių, kurie išgirs šį vie-
nišo lietuvių prašymą, ir jį pa-
tenkins. Išpildykime jo gražias
viltis! Leg. Alfonsą Žalį taip pat
prašome mums parašyti, kiek
tautiečių jums atsiliepė į šį mū-
sų prašymą. Taip pat parašy-
kite mums daugiau apie savo per-
gyvenimus, ir kokiais keliais
ten atsidūrėte. Mūsų skaityto-
jai domisi jūsų tolimu gyveni-
mu ir įvykiais. Jeigu galima,
atsiųskite savo fotografiją tar-
nybinėje aprangoj. Lauksime.
Linkime laimės ir sveikatos!

Lietuvi, tu nepražūsi!

«M. L.» redakcijoje, šiomis
dienomis lankėsi iš interjero.
Itaporangos «M. L.» skaitytojas
ir bičiulis Ignas Norbutas. Inte-

riore dirba su švogerių ūkyje
ir verčiasi prekyba. Apylinkėje
viso yra tik 6 lietuvių šeimos.
Visi susipratę lietuviai. Su kai-
mynais susitinka sekmadieniais,
pasikalba padainuoja. Ignas Nor-
butas gyvendamas São Paulyje
buvo Bendruomenės choristas,
turi stiprų ir švaraus tembro
bosą. Dalyvaudavo įvairiuose pa-
rengimuose, programose.

M. Laupinaitis prieš metus
laiko iš Europos atvyko Bra-
zilijon. Čia geros valios tautie-
čių padedamas gavo darbo ir
buvo bepradedas įsikurti. Pa-
dirbęs vos 3-4 mėnesius staigiai
susirgo TBC.

Kunigo, Ausenkos, jo tėvų ir
kitų rūpesčiais, per 8 mėnesius
buvo gydomas bent keliose S.
Paulo ligoninėse, M. Laupinaitis
kaipo jauno amžiaus žmogus,
pajėgė visus sunkumus pernešti
ir dabar yra žymiai pasveikęs.
Iš ligoninės jau sugrįžo, kurį
p.p. Ausenkai maitina, duoda
būtą ir rūpinasi juo. M. Laupi-
naitis šiuo metu dar nedarbin-
gas, turi tęsti savo gydymą ir
toliau.

M. Laupinaitis Brazilijoje ne-
turi artimų nei giminių.

Visiems tautiečiams jį anks-
čiau sušelpusiems ir čia žemiau
išvardintiems dabartiniams au-
kotojams:

J. Aukštakalnis 100 Cr.

P. Brazas, J. Švėgžda, J. Bliu-
jus, Z. Kebedys, A. Šukys po

50 Cr.

Aleks. Boguslauskas 30 Cr.

S. Linkevičius, B. Martinaitis,
A. Saldys, E. Bortkevičius, K.
Krisčiūnas, J. Valavičius, A. Vo

Balandžio mėn. 29 d. V. Zeli-
nos bažnyčioje bus šliūbas Hen-
riko Borysovo su Irena Nezvė-
gaite

Gegužės mėn. 6 d. Stasio Ki-
žio su Ora Mruksinaite. Tą pat
dieną São Caetano parapijos
bažnyčioje sumainys aukso žie-
dns Hermogenes Braido su Ma-
rija Sermukšnyte.

— Užsakai eina Stasio Step-
navičiaus su Magdalena Stanke-
vičiūte, ir šliūbas bus gegužės
27 d. šv. Antano bažnyčioje.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Balandžio mėn. 22 d. plaučių
uždegimu, mirė Bronius Step-
navičius 52 m. amžiaus, kilęs
iš Kauno. Buvo vedęs su Bau-
tyte.

Kovo mėn. 29 d. Roque San-
ta Casa ligoninėje mirė Vikto-
ras Gečionis, 45 m. amžiaus,
kilęs iš Pakuonio. Nevedęs. Už
jo vėlę balandžio mėn. 29 d. 7
val. bus atlaikytos egzėkvijos,
užsakytos velionies giminių.

Balandžio 26 d. mirė Kazys
Kriaučiūnas, 50 m. amžiaus gy-
veno Vila Zelinoje.

Balandžio 24 d. mirė Stasys
Šimbaris, 34 m. amžiaus, kilęs
iš Jonavos.

VIENTELIS

BRAZILIJOJ lietuviškas kalendorius

1950 Metams



1950

ŠVENTIEJI
METAİ

išleistas «MŪSŲ LIETUVOS».

Viršelį piešė dailininkė V. Stančikaitė.

Kaina tik Cr.\$ 5,00

Galima gauti «M.L.» Redakcijoje ir pas platintojus.
Užsakiusiems prisiunčiame paštu.

Sočiai pavalgysi, skaniai išgersi tik mūsų tautiečio

ANTANO ČIPO

Restorane CATÊTE

rua Timbiras, 508, arti avenida São João.

Pietūs, vakarienė, šilti ir šalti užkandžiai, pieniški valgiai, žuvis.

Pigiau kaip kitur.

Užeik ir įsitikinsi.

Priima užsakymus įvairių kepsnių krikštynoms, bei vestuvėms. Informaciją galima gauti ir telefonu: 41030.

ŽODYNAS

V. PETRAIČIO naujas lietuviškai-angliškas žodynas su tarimi po kiekvieno angl. žodžio, mažesnio formato, 434 pusl. per 12000 žodžių, įrištas drobės viršelin. Kaina 2 dol.

V. PETRAIČIO didysis lietuviškai-angliškas žodynas, 600 pusl. per 30.000 žodžių, įrištas drobės virš. 5 dol.

Luxus virš. geras poperis 9 doleriai.

Ivairiausių Medžio Išdirbinių Dirbtuvė

Mykolo Uselio

Santo Amaro

Av. de Pinedo, 931/41 Telefone 139

Priima užsakymus langų, durų, venezianų, atlieka visokius medžio įrengimus raštinėms, bankams, stato laivelius, sudeda parketo grindis, ir atlieka visokius kitus medžio darbus.

Nepasigailėk laiko pasiteirauti!

ČIA DARBAS ATLIEKAMAS PIGIAU KAIP KITUR

Jei reikia tavo **AUTOMOBILIUI**

vidus iškloti medžiaga ar oda, arba nori bendrą reformą padaryti savo

M A Š I N O S,

visuomet kreipkis į

ALEKSÉJAUS ir OTAVIO

Tapeçaria "ALEX"

Posto de Serviços "Vila Prudente"

RUA IBITIRAMA, 200 — V. PRUDENTE

Residência: AV. ZELINA, 691

— Ieškau Antano Rudžio, sūnaus Nikodemo, 1930 metais išvykusio Argentinon. Paskutinė gyvenamoji vieta buvo: Panevėžio apskr., Krekenavos valsč., Múciunų km.

Paieško Antanas Rudys, sūnus Juozo. Paskutinė gyvenamoji vieta buvo ten pat. Taip pat paieško ir kitų giminių bei pažįstamų.

Rašyti «Mūsų Lietuvos» adresu.

Visi i „MŪSŲ LIETUVOS“

VAKARŲ

1950 m. Gegužės mėn. 13 d. São Caetano, Esporte Clube salėje, Rua Perella, 156.

Arti gelž. stoties

PRADŽIA 8 VAL. VAK.

BUS SUVAIDINTA:

“Sudrumstoji Ramybė”

Petro Vaičiūno 4 veiksmų drama

Vaidina: VAIDYBOS MENO MĖGĖJŲ BŪRELIS.

Šis veikalas pirmą kartą vaidinamas São Paulo lietuvių kolonijoje.

Tai visai naujas, didesnio masto, teatro veikalo pastatymas.

Dekoracijos dailininko A. Kairio
Režisuoja Alf. Žibas

Po vaidinimo šokiai iki 4 val. ryto grojant geram Jazz orkestrui.

Didelė, erdvi, jauki salė, gerai sutvarkytos vietos sėdėti, turtingas bufetas — garantuoja, kad laiką visi maloniai praleisite.

Pakvietimai gaunami:

«M.L.» Adm. Av. Zelina, 706,
pas Br. Šukevičių.

Moócoje, Lietuvių mokykloje,
pas Br. Stankevičių.

Rua Barão Itapetininga, 157,
pas K. Bratkauską «Multi foto»

Rua São Caetano, 526 — 510
Jurgio Matelionio krautuvėse.

DĒMESIO! Pakvietimų skaičius ribotas.
Prašome įsigyti iš anksto.

DĒMESIO!

INŽINIERIUS - RADIO TECHNIKAS

A. IDIKA

Radio Laboratoria ir dirbtuvė

Rua Baraldi, 678 — — São Caetano

Pataisomi radio aparatai bet kurios markės.

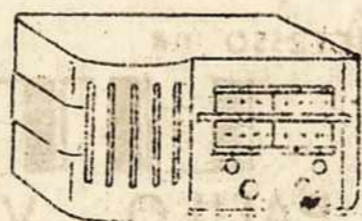
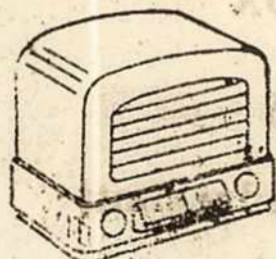
Reforma ir pertvarkymas

Taisomi ir reguliuojami radio aparatai automobiliams. Montuojami sulig užsakymu geriausios rūšies aparatai.

Taisomi komplikuočiausi radio aparatai: *Telefunken, Mende, Philips ir kt.*

Visi radio techniškai darbai!

Laboratorija turi pačius moderniausius įrengimus ir aparatus. Patarnavimas greitas, tikslus ir mandagus.



PAREMKIME TIK SAVUOSIUS!

LIETUVISKA FOTO ATELJE

“FOTO PRINCEZA”

Av. Alvaro Ramos, 1160 (Prie pask. sustojimo vietos autobuso 33 Quarta Parada).

Mėniskos, gražios foto nuotraukos!

Greitas ir sąžiningas darbas!

Lietuviams pigiausios kainos!

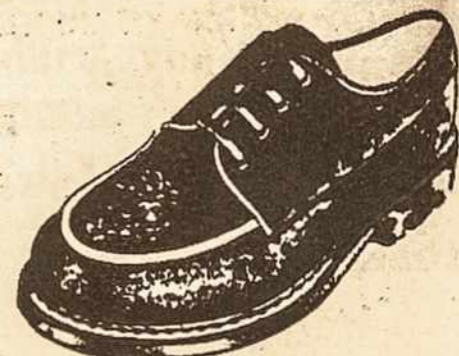
Aplankykite!

Savininkas - Vladas POCIUS

UŽSAKYKITE "MŪSŲ" LIETUVA SAVO PRIETELIAMS



CASAS SÃO JORGE



APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,
Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

**INDUSTRIA E COMERCIO DE
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.**

KRAUTUVĖS:

Largo do Cambucy, 105
Rua São Caetano, 526—510
Rua 12 de Outubro, 237

FABRIKAS IR RASTINĖ:

Rua Javaés 719
São Paulo

Ar jau žinai,
kad

"Casa Caçula"

Juozas Stokna &
Irmãos

AV. ZELINA, 646

parduoda pigiau
kaip kitur

aluminis, porcele-
linis indus, šaukš-
tus, šakutes lėkštes,
kristalinius stiklus,
įvairių rūšių žais-
lus, lėles, pilnus rin-
kičius indų pietums,
kavai.



Papuošalus Kalėdų eglutėms
ir įvairius žaislus. Atlieka elek-
tros įrengimo darbus ir t.t.



Viskas pigiausiomis kainomis!

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica

LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLISĖS SPAUDA

AVENIDA ZELINA, 706

Visa korespondencija prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.

AVENIDA ZELINA, 706 - SÃO PAULO - VILA ZELINA